

İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ
ÇOCUK ÇALIŞMALARI BİRİMİ
ÇOCUK GÜVENLİĞİ POLİTİKASI¹

Son Düzenlenme Tarihi: 27 Ocak 2021

(üzerinde çalışmaya devam edilmektedir)

İÇİNDEKİLER

A. GİRİŞ

B. KURUM HAKKINDA

- 1. Biz Kimiz?**
- 2. Hedeflerimiz**
- 3. Çalışmalarımızda Çocuklarla Doğrudan ve Dolaylı Çalışmalarımız**

C. ÇOCUK GÜVENLİĞİ POLİTİKAMIZ

1. Amaç, Kapsam ve Tanımlar

- a. Bu belgeyi neden oluşturduk?**
- b. Bu belgenin kapsamı nedir?**
- c. Bu belgede yer alan kavramları nasıl tanımlıyoruz?**

2. Koruma ve Önleme Prosedürleri

- a. Çocuk Güvenliği Risklerinin Azaltılması**
- b. İşe Alım Süreçleri**
- c. Sözleşmeler ve Ortaklıklar**
- d. Çocuğa Dair Bilgilerin Korunması**
- e. Çocukların Anlamlı Katılımlarının Sağlanması**
- f. İletişim Çalışmaları**
- g. Satın Alma ve Lojistik**
- h. Davranış Kuralları**

3. Bildirim ve Yanıtlama Mekanizması

¹ İngilizce de sıklıkla “Child Safeguarding” olarak geçen bu kavram Türkçe’de sıklıkla “Çocuk Güvenliği” olarak çevrilmiş ve kullanılmıştır. Bunun dışında kurumların bu tanıma benzer şekilde çocuk koruma, çocuk katılımına odaklanan politika belgeleri de bulunmaktadır. Çocuklar için daha kapsayıcı, katılımcı ve güvenli ortamlar oluşturmayı içerecek şekilde bu kavramı kullandık.

4. **Çocuk Güvenliği Politika ve Prosedürlerinin İzlenmesi ve Gözden Geçirilmesi (Hesap Verebilirlik ve İzleme)**
5. **Çocuk Güvenliği Politika ve Prosedürlerine Dair Farkındalık Sağlanması**

EKLER

EK 1: Çevrimiçi Etkinliklerde Yetişkinler İçin Çocuk Katılımı Yönergesi

EK 2: İletişim Çalışmaları

EK 3: Davranış Kuralları

EK 4: Tanımlar İçin Yararlanılan Kaynaklar

A. GİRİŞ

BİLGİ Çocuk Çalışmaları Birimi (BİLGİ ÇOÇA), İstanbul Bilgi Üniversitesi Rektörlüğü'ne bağlı Sivil Toplum Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi altında çalışmalar yürüten bir birimdir. Üniversiteler çocuk haklarını koruma sorumluluğu taşırlar. Bu politika belgesi üniversite bünyesinde faaliyet gösteren BİLGİ Çocuk Çalışmaları Birimi'nin çalışmaları ile sınırlıdır. Bu belgenin gelecek yıllarda üniversite içerisinde çocuklarla yürütölen her çalışmayı içerecek şekilde geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Bu politika belgesinin hazırlanmasının temel dayanağı Türkiye'nin de taraf olduğu BM Çocuk Hakları Sözleşmesi ve Sözleşme'ye bağlı ek protokol ve ilgili metinlerdir. Bununla birlikte BİLGİ ÇOÇA çocuk haklarını koruyan ilgili tüm ulusal ve uluslararası mevzuat ile birlikte üniversiteleri ilgilendiren mevzuat çerçevesinde çalışmalarını yürütür.

BİLGİ Çocuk Çalışmaları Birimi üniversite bünyesinde yer aldığı için üniversitenin ilgili mevzuatına ve kurumsal ilkelerine uygun davranır. Kurumsal İlkeler içerisindeki ilgili başlıklar ve dokümanlar şunlardır:

- [Akademik Özgürlük](#)
- [Sürdürülebilirlik](#)
- [Topluma Hizmet](#)
- [Etik ve Uygunluk](#)
- [Bilgi Güvenliği](#)
- [Kişisel Verilerin Korunması](#)

- [Bilgi Edinme](#)
- [Kapsayıcılık, Eşitlik ve İçerme Politikası](#)

Çocuk Güvenliği Politika Belgesi yukarıda yer verilen kurumsal ilkeleri destekleyici niteliktedir. Bu belge, Bilgi Çocuk Çalışmaları Birimi'nin tüm çalışmalarının BM Çocuk Hakları Sözleşmesi başta olmak üzere çocuk haklarına uygun bir şekilde hayata geçirilmesine yönelik bir niyet beyanıdır.

B. KURUM HAKKINDA

1. Biz kimiz?

BİLGİ Çocuk Çalışmaları Birimi olarak tüm çocukların görüşlerine değer verilen ve haklarının korunduğu bir dünyaya katkıda bulunmak için 20 Kasım 2007'den beri çocuk hakları alanında çalışıyoruz. Çocuk haklarının çocuklar tarafından bilinmesini ve kullanılmasını, çocuklarla çalışan yetişkinlerin çocuk haklarını korumak için güçlenmesini amaçlıyoruz. Güncel çalışma alanlarımız olan çocuk hakları eğitimi, insan hakları eğitimi, çocuk katılımı, çocuğun iyi olma hali, toplumsal cinsiyet eşitliği ve çocuk işçiliği ile mücadele alanlarında araştırmalar yapıyoruz, eğitim materyalleri, modelleri geliştiriyoruz ve yaygınlaştırıyoruz. Aynı zamanda çocukların seslerini duyurabilecekleri araçlar geliştiriyoruz. Hedeflerimize ulaşmak için bünyesinde yer aldığımız İstanbul Bilgi Üniversitesi içinde ve dışında disiplinlerarası işbirliğini sağlamayı önemsiyoruz. Sivil toplumun ve üniversitenin kaynaklarını birleştirmek ve harekete geçirmek için kolaylaştırıcı rol üstleniyoruz.

2. Hedeflerimiz

- Çocuklarda ve çocuklarla birlikte çalışan yetişkinlerde çocuk haklarına ilişkin farkındalığı artırmak;
- Çocukların kendileriyle ilgili konularda karar verme becerilerini geliştirmek;
- Yetişkinlerin çocukları ilgilendiren konularda alınacak kararlara ve geliştirilecek politikalara çocukların katılımını sağlama becerilerini geliştirmek;
- Çocukların toplumsal katılımlarını arttırmak için görüşlerini, düşüncelerini aktarabilecekleri araçlar ve ortamlar yaratılmasına katkıda bulunmak;

- Üniversite içinde ve dışında disiplinlerarası işbirliği sağlayarak çocuk hakları ve çocuğun iyi olma hali alanında bilgi üretmek ve yapılan çalışmaları sürdürülebilir kılmak;
- Çocuk ve insan hakları alanında çalışan sivil toplum örgütleriyle işbirlikleri geliştirmek, sivil toplumun çocuk hakları alanında güçlenmesini sağlamak.

3. Çocuklarla doğrudan birlikte çalıştığımız alanlar

BİLGİ ÇOÇA olarak yürüttüğümüz farklı projelerde ve gerçekleştirdiğimiz etkinliklerde çocuklara doğrudan ya da dolaylı olarak iletişim kuruyoruz.

Güncel çalışmalarımız kapsamında çocuklarla doğrudan çalıştığımız alanlar:

- Geliştirilen bir eğitim materyali için pilot denemeleri
- Kurumlarla işbirliği yoluyla doğrudan çocuklara yönelik yapılan atölyeler
- Çocuklara yönelik, çocuklarla birlikte yapılan şenlikler, etkinlikler
- Çocuklara yönelik araştırmalar
- Çocuklara danışma süreçleri

Güncel çalışmalarımız kapsamında çocuklara dolaylı olarak etkimiz olan alanlar:

- Proje ve eğitim materyallerini yaygınlaştırma süreçleri
- Çocuklarla çalışan kişilere yönelik eğitimler ve iletişim çalışmaları

Tanımlarda da yer verdiğimiz gibi çocuklarla bir araya gelen bireyleri ve kurumları desteklemek, işbirlikleri kurmak başta olmak üzere çocukların haklarına erişimi konusunda çalıştığımız için hemen hemen tüm faaliyetlerimizde çocuklara dolaylı olarak bağlantı kuruyor ve çalışmalarımızın çocuklara dolaylı ya da doğrudan etkisi olduğunu düşünüyoruz.

C. ÇOCUK GÜVENLİĞİ POLİTİKAMIZ

1. AMAÇ, KAPSAM VE TANIMLAR

a. Bu belgeyi neden oluşturduk? Bu belgeye neden ihtiyaç duyduk?

Bu belgenin ortaya çıkmasında etkili olan iki önemli ihtiyacımızdan söz etmek istiyoruz. İhtiyaçlarımızdan biri çocuk güvenliği açısından riskli olabilecek pratiklerimizi dönüştürmek. Bir diğeri ise çocuk hakları ve çocuğun iyi olma hali perspektifinden söylemlerimizle pratiklerimizin uyuşmasına dair kurum için bir “değerlendirme sistemi oluşturmak”. Ayrıca birimde çalışan kişiler değişse de bu metnin kalıcı bir metin olmasını, paydaşlarımızla birlikte üzerinde ortaklaştığımız bir belge olmasını hedefliyoruz. Bu metnin ihtiyaçlara ve geri bildirimlere göre gelişime açık olmasını önemsiyoruz.

b. Bu belgenin kapsamı nedir?

Çocuk Çalışmaları Birimi ofisinde çalışanlar, gönüllüler, stajyerler, çalışmalarımızda yer alan uzmanlar, akademisyenler, üniversite içinde ve dışında hizmet aldığımız kişiler ve kurumlar bu belgenin kapsamı içindedir. Birim çalışanları, gönüllüler, stajyerler ve çocuklarla doğrudan çalışan kişiler bu belgede yer alan tüm prosedürleri bilmek ve uygulamaktan sorumludur. Diğer kişi ve kurumların da bu prosedürleri uygulamak konusunda çaba harcaması için bu belgeyi bir bilgi notu olarak bu kişi ve kurumlara iletmeyi hedefliyoruz. Bu belgede yer alan maddelerden birinin ya da birkaçının belgenin iletildiği kişilerin ve kurumların çalışma şekilleriyle ve kendi iç politikasıyla çeliştiği durumlarda, ilgili madde ya da maddeler geri bildirim için açıktır.

c. Çocuk Güvenliği Politikasında kullanılan kavramları nasıl tanımlıyoruz?

çocuk: 18 yaşın altında, gelişen kapasiteye sahip, yetişkinlerden farklı ihtiyaçları olan hak sahibi bireylerdir.

çocuk güvenliği: Bu kavram, çocuklarla birlikte çalışılan tüm ortamlarda çocukları her türlü -kasıtlı ya da kasıtsız- ihmal ve istismar riskinden uzak tutmak için gereken önleyici çalışmalara odaklanır. Aynı zamanda çocuğun iyi olma halini destekleyen, sürdürülebilir ve anlamlı bir katılımın hayata geçtiği ve çocuk haklarının korunduğu güvenli ortamlar yaratılmasını ifade eder.

çocuğun üstün yararı: Gerçekleştirilecek etkinlik ve girişimlerin, alınacak kararların çocuklar üzerinde yaratacağı etkisinin çocukların da görüşü alınarak ve değerlendirilerek; çocukların iyi olma halini destekleyecek seçimlerin yapılması, çocukların ihtiyaçları doğrultusunda gerekli hizmetlerin sağlanmasıdır. İngilizce'deki "best interest" kavramı Türkçe'ye çevrildiğinde; bazen çocuğun "üstün yararı", bazen "öncelikli yararı" bazen de "yüksek yararı" olarak kullanılabilir.

çocuk koruma: Çocuk haklarının hayata geçmesi ve çocukların her türlü istismar ve sömürüden korunması için önleyici, koruyucu ve destekleyici mekanizmaların geliştirilmesidir. Diğer bir ifade ile çocuk koruma, çocukların her tür şiddet, zarar görme ve hak ihlali riskinden uzak biçimde, yaşamlarının ve gelişimlerinin desteklenmesidir.

çocuk katılımı: Çocuk katılımı, çocukların görüşlerini rahatça ifade etmeleri, bu görüşlerin ciddiye alınması ve tüm çocukların kendilerini ilgilendiren kararların alınma süreçlerinde etkin rol almalarıdır. Bunun için yetişkinlerin çocukların ihtiyaçlarına uygun gerekli önlemleri alması ve düzenlemeleri yapmasıdır.

çocuğun iyi olma hali: Çocuğun iyi olma hali çocuğun sağlık, eğitim, maddi durum, ilişkiler, katılım, risk ve güvenlik gibi alanlarda öznel (çocuğun kendi gözünden iyi olma halini gösterecek göstergelerle) ve nesnel kriterlerle (gelir, eğitim durumu, sağlık hizmetlerine erişim gibi) durumunu bütüncül bir şekilde yansıtmaya çalışan bir yaklaşımdır.

çocuklarla doğrudan çalışmamız: Birim çalışmaları kapsamında doğrudan çocuklarla çeşitli zaman ve mekanlarda (yüz yüze ya da online) bir araya gelmesi, iletişim kurulmasını kapsar.

çocuklarla dolaylı çalışmamız: Birim çalışmaları kapsamında çocuklarla bir araya gelen bireyler ve kurumları desteklemek, bireylerle ve kurumlarla işbirlikleri

kurmak başta olmak üzere, çocukların haklarına erişimine dair çalıştığımız için hemen hemen tüm faaliyetlerimiz bu kapsama girmektedir.

çocuğa karşı şiddet: Çocuğun sağlığı, yaşamı, gelişmesi veya onuru açısından fiili veya potansiyel zararlarla sonuçlanan her türlü kötü muameleyi, fiziksel, duygusal, ekonomik veya cinsel istismarı, ihmali veya ihmalkar davranışı, ticari veya başka amaçlı sömürüyü kapsar.

çocuğa yönelik istismar/çocuk istismarı: Yetişkinin çocuk üzerinde gücünü kötüye kullanarak çocuğa sağlığı, yaşamı, gelişmesi veya onuru açısından zarar vermesi olarak tanımlanabilir. İstismar fiziksel, duygusal, ekonomik ve cinsel istismar şeklinde olabilir.

çocuğa yönelik ihmalkar davranış/çocuk ihmali: Çocuğun bakımından sorumlu kişilerin, çocuğun iyi olma hali için sağlık, eğitim, duygusal gelişim, beslenme, barınma ve güvenli yaşam koşulları gibi alanlarda yapılması gerekenleri (yapabilmesi mümkünken) yapmaması; çocuğun gelişimi için gerekli imkanları sunmada ihmalkar davranmasıdır.

Tanımları hazırlarken yararlanılan kaynaklar EK 4 bölümünde yer almaktadır.

2. KORUMA VE ÖNLEME PROSEDÜRLERİ

a. Çocuk Güvenliği Risklerinin Azaltılması

BİLGİ ÇOÇA olarak çalışmalarımızı yürütürken çocuklar için güvenli alanlar oluşturma sorumluluğumuz olduğunu biliyoruz. Planlama aşamasından başlayarak tüm çalışmalarımızda uygulama ve izleme aşaması da dahil olmak üzere ortaya çıkabilecek riskleri mümkün olduğu kadar katılımcı bir biçimde (çocuklar ve diğer paydaşlar için) belirlemeye ve çalışmalarımızı bu riskleri en aza indirecek şekilde düzenlemeye çalışırız.

b. İşe Alım Süreçleri

BİLGİ Çocuk Çalışmaları Birimi'nde işe alım süreçlerinde çocuklarla çalışma deneyimi olan, çalışmalarını yaparken çocuk katılımı perspektifiyle hareket eden ve hak temelli yaklaşımı benimseyen, bu alanlarda güçlenmek isteyen kişilere öncelik vermeye özen gösteririz. Özellikle doğrudan çocuklarla çalışacak kişilerin öncesinde bu konuda yeterince deneyim sahibi olmasına dikkat ederiz. İşe girerken imzalanan ve uymakla yükümlü olunan iş sözleşmesiyle birlikte çocuklarla doğrudan çalışmalar yürütecek kişilere bu belgeyi ve eklerini iletiriz. EK 3'te yer alan Davranış Kuralları'na uymayı taahhüt etmelerini isteriz. Bunlar dışında işe alınan tüm kişiler üniversitemizin İK prosedürlerini ve gerekliliklerini de yerine getirmekle sorumludur. Tüm bu kişilerin işe girişlerinin yapılabilmesi için alınan adli sicil kaydında çocuklar açısından risk oluşturabilecek bir suç kaydının olmaması da gerekmektedir.

Gönüllü olarak birime destek vermek isteyenlere de aynı şekilde bu belgeyi ileterek, bu politikayı kabul ettiklerinden emin oluruz. Kişilerin çalışma süreci ve gönüllülük süreçleri boyunca çocuk hakları, çocuk katılımı, çocuk güvenliği konularında kendilerini destekleyecek eğitimler gerçekleştiririz. Aynı zamanda bu tür eğitimlerde yer almalarını teşvik ederiz.

c. Sözleşmeler ve Ortaklıklar

BİLGİ Çocuk Çalışmaları Birimi tarafından yapılan sözleşmelerde yer alan faaliyetlerin çocuklar için en az risk oluşturacak şekilde hayata geçebileceği bir şekilde düzenlenmesini sağlarız. Sözleşme ve ortaklık kurulacak tarafın geçmişte çocuklara zarar veren bir faaliyetinin olmamasına özen gösteririz. Sözleşme aşamasında çocuk güvenliği politikamızı taraflara göndeririz ve sözleşmelerin bir EK'i olmasını sağlarız. Birlikte çalıştığımız süre boyunca bu politikaya uygun davranılmasını taahhüt etmelerini isteriz.

d. Çocuğa Dair Bilgilerin Korunması

BİLGİ Çocuk Çalışmaları Birimi olarak gerçekleştirdiğimiz faaliyetlerin doğası gereği çocuklardan alınan kişisel bilgilerin korunması ve saklanması konusunda özen gösterme yükümlülüğümüz olduğunu kabul ederiz. Çocuklardan alınan kişisel verilerin alınması ve etkinliğe katılım, bir konu ile ilgili görüş alma vb. durumlarda; ÇHS md. 17'de düzenlenen

bilgi edinme, bilgiye erişim alma dayanarak çocukların anlamlı bir şekilde bilgilendirilmesini önceliklendiririz.

e. Çocuğun Anlamlı Katılımının Sağlanması

BİLGİ Çocuk Çalışmaları Birimi olarak yürüttüğümüz proje, araştırma ve her türlü çalışmada BM Çocuk Hakları Komitesi tarafından yayınlanan [Genel Yorum 12](#)'de belirtilen çocuğun katılım hakkına ilişkin ilkelere dikkat ederiz. Her çalışmamızda farklı düzeylerde çocuk katılımını hayata geçirmeye çalışırız. Bu doğrultuda çocuklardan geri bildirim alma / değerlendirme süreçleri ve çocuk danışma ekipleri oluşturma sıklıkla kullandığımız katılım mekanizmalarıdır. 2021 yılından itibaren düzenli olarak [çocuk danışma ekibi](#) ile buluşmalar yapmaktayız Çocukların ve yetişkinlerin bir arada olduğu, birlikte tartıştığı etkinlikler düzenlemeye çalışmaktayız Bu etkinliklerde çocukların katılımını desteklemek ve katılımın önündeki engelleri kaldırmak üzere EK1'de yer alan yönergeleri ilgili kişilere ulaştırırız..

f. İletişim Çalışmaları

Çocukların hem çevrimiçi hem de çevrimdışı ortamlarda kendilerini ifade etme, görselleri ve sözleriyle var olma [hakları](#) olduğunu biliyoruz. Çocukları kendilerine ait görsellerin ve yazılı materyalin çalışmalarımızda nerede ve nasıl kullanıldığı ve dijital ortamda karşılaşılabilecekleri riskler hakkında çocukları yeterince bilgilendirmenin sorumluluğumuz olduğunu biliyoruz. Bu doğrultuda hem çocuklar (yaş gruplarına ve özelliklerine uygun olacak şekilde) hem de yasal sorumluları için onam formları hazırlar ve bu formların doldurulması ile onamlarını alırız. Çocuklarla doğrudan çalışmalarımızda yer alan BİLGİ Çocuk Çalışmaları Birimi çalışanları, gönüllüleri, dışarıdan gelen gazeteci, fotoğrafçı vb. kişiler; bu belgeden ve EK 2'de yer alan kurallardan sorumludur. Çalışmalardan önce bu belgeyi kendileriyle paylaşıyoruz ve buna uyacaklarına dair taahhütlerini alırız.

g. Satın alma ve lojistik

Çocuk istismarı ile ilişkisi olan kişi ve kurumlardan hizmet ya da ürün satın almamaya, bu kişi ve kurumlarla işbirliği içinde olmamaya dikkat ederiz.

h. Davranış Kuralları

Çocuklarla doğrudan çalışan tüm bireylerin çocuğa zarar vermeyen, ayrımcılık içermeyen, katılımı ve yüksek yararı gözetilen tutum ve davranışlar içinde olma sorumluluğu vardır. Çocukların güvende olması ve anlamlı katılımlarının sağlanması için bireylerin yapması gereken ve kaçınması gereken davranışlar bu politika belgesinde yer alan EK 3'te belirtilmiştir. Çocuklarla doğrudan çalışacak tüm kişilere ekte yer alan bu davranış kuralları iletilecektir.

3. Bildirim Mekanizması ve Yanıtlama Mekanizması

[İnternet sitemizde](#) yer alan form aracılığıyla çocukların yaşadıkları sıkıntıyı ifade edebileceği bir bildirim formuna yer veririz. Gönüllüler, çocuklar gibi farklı gruplar için bu formları farklı versiyonlarda hazırlarız.

Ofis telefon hattını da (0 212 311 75 66) bildirim için çocuklarla paylaşarak, form dışında telefon üzerinden iletişim kurmalarını sağlarız. Bu form aracılığıyla gelen bildirimlerin şu an BİLGİ Çocuk Çalışmaları Birimi ofisinde çalışmakta olan [4 kişinin](#) tamamına ulaşacağı konusunda bilgilendiririz. Bildirimlerin ofis çalışanlarından biriyle ilgili olduğu durumlarda şeffaflığın sağlanması ve bağımsız karar verilmesi için ekip dışından ve/veya üniversite içinden bir uzman görevlendiririz. Bu bildirim niteliğine göre tek bir uzman da görevlendirilebilir ya da bir ekip kurulabilir. Bu mekanizmalarının yüz yüze ve çevrimiçi ortam için çeşitlendirilmesi üzerine çalışmalarımız devam etmektedir.

Yasal olarak bildirilmesi gereken durumlarda konuyu ilgili kurumlara iletmenin yasal bir yükümlülüğümüz olduğunu biliyoruz. Bunu yaparken böyle bir bildirim yapacağımız konusunda çocukları da bilgilendiririz.

Bu süreçlerde konuya bağlı olarak gerekli olduğu durumlarda üniversitenin disiplin yönetmeliği, etik kurulu ve [Cinsel Tacizi ve Saldırısı Önleme Birimi](#) gibi yapılarla iletişim ve işbirliği içinde olunur.

4. Çocuk Güvenliği Politika ve Prosedürlerinin İzlenmesi ve Gözden Geçirilmesi (Hesap Verebilirlik ve İzleme)

Çocuklardan ve kurumlardan aldığımız geri bildirimler bu belgenin işlevselliğinin sağlanması için çok önemlidir. Bu nedenle bu kanalı hep açık tutar ve düzenli gözden geçirme ve güncelleme çalışmaları yaparız. Üzerinde çalışmaya devam ettiğimiz ve çalışmaya başlayacağımız başlıklar şunlardır:

- Tüm metnin gözden geçirilmesi, ihtiyaçlar çeşitlendikçe düzenlemelerin yapılması
- Çocuk Güvenliği Politika Belgemizin üniversitedeki iç mevzuat ve yapılarla uyumlaştırılması
- Bildirim ve yanıtlama mekanizmasının çeşitlendirilmesi ve süreç akışının netleştirilmesi
- Çocuk Güvenliği Politika Belgemizin çocuklara yönelik hazırlanması
- Çocuk Güvenliği Politika Belgemizin erişilebilir olmasına dair çalışmalar
- Çocuk Güvenliği Politika Belgemizin duyurulması, tanıtımı, iletişimi

5. Çocuk Güvenliği Politika ve Prosedürlerine dair Farkındalık Sağlanması

Bu politika belgesinin hayata geçirilmesi için içeriğinin anlaşılması ve benimsenmesi çok önemlidir. Bunu sağlamak için belgenin video, görsel gibi ek materyalle desteklenmesini sağlamak, ihtiyaca göre bilgilendirme için etkinlikler düzenlemek, birlikte çalışma yürütülen çocuklar için belgenin çocuk dostu bir versiyonunu hazırlamak, ihtiyaç durumunda çocukların ve diğer faydalanıcıların ana dillerine çevirmek gibi ek uygulamalar yapmayı hedefliyoruz.

EK 1

EKLER:

EK 1: Çevrimiçi Etkinliklerde Yetişkinler İçin Çocuk Katılımı Yönergesi

İstanbul Bilgi Üniversitesi Çocuk Çalışmaları Birimi olarak çevrimiçi ortamda gerçekleştirdiğimiz etkinliklerimizde 18 yaş altında konuşmacılarımız yer alabiliyor. Dinleyici olarak kayıt yaptıranlar arasında da yine 18 yaş altı katılımcılarımız olabiliyor. Çocukların katılımını anlamlı kılmak amacıyla özellikle yetişkin katılımcılarımız için bazı hatırlatmalar yapmak istiyoruz. Çocukların da dahil olduğu çevrimiçi etkinliklerin

öncesinde bu notu okumanızı ve etkinlik sırasında burada yer alan sorumluluklarımıza uymanızı bekliyoruz.

- Öncelikle çocuklara ve gençlere çevrimiçi etkinlikte görüşlerini güvende ve özgürce ifade etmeleri için alan yaratma sorumluluğumuzu unutmayalım.
- Yetişkinler olarak çocuk haklarını korumakla sorumluyuz. Çocuklara zarar verebilecek ve tehlikeye sokabilecek her durumun önlenmesi için sorumluluklarımızın hem çevrimiçi etkinlik sırasında hem de her zaman farkında olalım ve gerekliliklerini yerine getirelim.
- Çocukların gönüllü katılımı esastır. Her soruya cevap vermek veya yorum yapmakla yükümlü olmadıklarını hatırlayalım.
- Yetişkin bir konuşmacıya/dinleyiciye hitap ederken kullandığımız ses tonu ve dilin aynısını çocuk konuşmacılar/dinleyiciler için de kullanalım. “Canım”, “tatlım” gibi paneldeki bir yetişkin konuşmacıya hitap etmediğimiz sözcükleri çocuklar için de kullanmayalım.
- İhtiyaç duyulan noktalarda, sorularımızda ya da yaptığımız yorum ve katkılarda kullandığımız dilin anlaşılır ve sade olmasına dikkat edelim.
- Geniş bir izleyici kitlesi önünde çevrimiçi ortamda konuşma yaparken göz teması kurma ihtimali azalacağı için bazı zorluklar yaşanabilir. Yorum yaparken ve/veya soru sorarken destekleyici ve güçlendirici bir dil kullanmaya özen gösterelim. Her türlü ayrımcı ifade ve söylemden uzak duralım.
- Çocuklar içinde yer aldıkları gruplar, kurumlar, okullar, ülkelerindeki başka çocuklar vb. adına konuşmayacaklar. Her çocuğun kendi deneyimini aktardığını unutmayalım.
- Çocuklarla özel olarak iletişim kurmayalım. Çevrimiçi etkinliğe katılan bir çocukla her türlü özel görüşmenin, özel sohbetin, özel mesajlaşmanın veya video görüşmesinin yasak olduğunu; çocuklarla yalnızca güvendiği yetişkinlerin veya etkinliği organize eden kişilerin aracılığıyla ihtiyaç duyulursa iletişim kurulabileceğini lütfen unutmayalım.
- Bir çocuk konuşmacı tarafından yapılan sunum hakkında yorum yapmak veya ona bir soru sormak istediğimizde, lütfen sohbet kısmındaki “herkese” seçeneğini kullanalım. Lütfen hiçbir şekilde çocuklarla doğrudan iletişim kurmaya çalışmayalım.

- BİLGİ Çocuk Çalışmaları tarafından kullanılmak üzere hem konuşmacı çocukların kendilerinden hem de bakım verenlerinden seminer sırasında haber verilerek fotoğraflarının çekileceğine ve etkinliğin video kaydını yapılacağına dair onamları alınmıştır. Onam alınmış olsa dahi önceden izin almadan/haber vermeden çocukların ekran görüntülerini çekmekten, kaydetmekten ve sosyal medya iletilerimizde/diğer belgelerimizde buldukları yeri, ad-soyadını veya onların tanınmasını sağlayacak diğer verileri belirtmekten uzak duralım.
- Çocukların mikrofonlarını ve kameralarını ne zaman açacaklarına dair karar verme haklarına saygı gösterelim. Asla bu konuda ısrar etmeyelim.

Kaynak: 13. Avrupa Çocuk Hakları Forumu organizasyon ekibi tarafından hazırlanan çocuk katılımı yönergesinden yararlanılmıştır.

EK 2

İletişim Çalışmaları

- Çevrimiçi ya da yüz yüze çalışmalarda çocukların görüntülerinin alınacağı, fotoğraflarının çekileceği durumlarda kendilerinden ve bakımverenlerinden onam formu alırız.
- Onam formu alırken alınan fikirlerin, çekilen fotoğraf ve video kaydı gibi görsel malzemelerin nerede ve nasıl kullanılacağı hakkında çocukları ve aileleri bilgilendiririz.
- İletişim kanallarımızda çocukları zayıf, güçsüz bireyler olarak gösteren görsel ve yazılı herhangi bir materyal kullanmayız.
- Çocukların yayınlanacak haber ya da röportajda nasıl temsil edildiğini, nasıl yer aldığını değerlendirmek için yayınlanmadan önce ilgili kişi ya da kurumdan içerikleri bize göndermelerini rica ederiz.
- İletişim çalışmalarımızda çocukların özel yaşam hakkına ve güvenliğine önem veririz.
- Çocuklar dijital ortamda kendilerine ait ses ya da görsel paylaşılmasına onay verdiklerinde bu onayın gerçekten ne anlama geldiği, onayın geri çekilmesi

durumunda verilerin dijital ortamda tamamen yok edilemeyeceği konusunda kendilerini bilgilendiririz.

- Kendi görselleri, isimleri ile çevrimiçi ortamlarda bulunmalarından doğabilecek riskler konusunda çocukları bilgilendiririz.

EK 3

Davranış Kuralları

HER ZAMAN

- Tüm çocuklara, sahip oldukları farklılıklar, koşullar ve değerler ne olursa olsun saygılı ve eşdeğerli davranacağım.
- Çocukların özel yaşamına, kişisel alanına, bedensel söz hakkına, sınırlarına ve özel eşyalarına saygı göstereceğim.
- Çocukların kendilerini doğrudan ya da dolaylı ilgilendiren tüm konularda karar alma süreçlerinde yer almaları için onları destekleyeceğim.
- Çocuklarla çalışırken şiddetsiz, hiyerarşik olmayan, yapıcı ve kapsayıcı tutum ve davranışlar sergileyeceğim.
- Çocukların kendilerini rahat ve güvende hissedeceği alanlar sağlanmasını, kendilerini rahatlıkla ve özgürce ifade etmelerini destekleyeceğim. Çocukları dinleyeceğim, “hayır” demelerine alan açacağım; görüşlerini dikkate alacağım. Çocukların görüşlerine dair alınan kararlar ve gerçekleştirilen çalışmalara dair çocuklara geri bildirimde bulunacağım.
- Çocukların, bakımverenlerinin kişisel bilgilerini (telefon, açık adres, e-posta adresi vb.) gizli tutacağım.
- Bir çocukla yalnız kalmam gereken durumlarda çocuğun güvende olması için önlem alacağım. Başka bir yetişkinin ortamda bulunmasını sağlayacağım.
- Çocuklar ve aileleri/bakımverenleri için güvenli ortam yaratabilmek için onlarla işbirliği içinde olacağım.
- Çalışma planlarını ve çalışma ortamlarını düzenlerken çocuğun yaşını, gelişimini ve ihtiyaçlarını dikkate alarak ortaya çıkabilecek riskleri en aza indirecek şekilde düzenlemeye dikkat edeceğim.

- Çocukların özel eşyalarını kendi talepleri doğrultusunda koruyacağım ve çocukların bilgisi olmadan herhangi bir şekilde bu eşyalara müdahale etmeyeceğim.
- Çalışmalarım sırasında herhangi bir çocuğun BİLGİ Çocuk Çalışmaları Birimi çalışanları dışında şiddete maruz kaldığına tanık olursam birimin çalışanlarından biri ile paylaşacağım.
- BİLGİ Çocuk Çalışmaları Birimi çalışanlarından birine dair bir tanıklığım olursa birimin bağlı olduğu [BİLGİ STÇM yönetim kurulundaki](#) kişilere bildirim yapacağım.
- Çocukların yanında zarar görmesine sebep olabilecek eşyalar bulunduğunu fark ettiğimde bunu göz ardı etmeyeceğim. O eşyanın güvenli alandan çıkarılmasını sağlayacağım.

ASLA

- 18 yaşından küçük biriyle hiçbir şekilde romantik ve/veya cinsel bir ilişki biçimi kurmayacağım. Bunun istismar olduğunu ve yasada suç olarak tanımlandığını, hiçbir şeyin bir mazeret olamayacağını biliyorum.
- Hiçbir çocuğa vurmayacağım. Fiziksel ya da sözel aşağılayıcı, alçaltıcı ve istismar edici hiçbir davranışta bulunmayacağım.
- Çocuklarla öpmek, sarılmak, okşamak dahil olmak üzere hiçbir şekilde fiziksel temasta bulunmayacağım. Acil durumlarda müdahale etmek üzere fiziksel temasta bulunmak zorunda kaldığımda bilgilendirme yapacağım.
- Desteğe ihtiyacı olduğunu ifade etmemişse çocuğun kendi başına yapabileceği şeyleri onun yerine yapmayacağım.
- Asla kısmına şunu ekledim: Asla çocuklar adına karar almayacağım. Çocuklar için en iyisine kendi başıma karar verebileceğimi düşünmeyeceğim.
- Çocuğun emeğini sövmeyeceğim.
- Çocuklarla çalışmalarım sırasında çocukların bulunduğu ortamda sigara içmeyeceğim.
- Çocuklar arasında ayrımcılık yapmayacağım, hiçbir çocuğu kayırmayacağım ve dışlamayacağım.
- Çocuklara ve birlikte çalıştığım kişilere yönelik cinsiyetçi davranış ve

tutulardan kaçınacağım.

- Çocuklara yalan söylemeyeceğim. Cevaplamak istemediğim bir soru sorulduğunda da yalan söylemeyeceğim. Paylaşmak istemediğimi ifade edeceğim.
- Çocuklarla çalışırken alkol veya herhangi bir madde etkisinde olmayacağım.
- Çocuklara ait bilgileri çocuğun yüksek yararı gerektirmedikçe hiçbir şekilde kimseyle paylaşmayacağım. Söz konusu durumlarda öncelikli olarak çocuğun onayını alacağım.
- Yürütülen çalışma dışında kişisel paylaşımlarım için çocukların fotoğrafını veya videosunu çekmeyeceğim. Yürütülen çalışma için gerekli olduğu durumlarda da nerede ve nasıl kullanacağını açıklayarak çocukların ve ailesinin/yasal sorumlusunun iznini alacağım.
- Çocuğu ve ailesini tehlikeye sokabilecek hikaye ve görüntüleri yayınlamayacağım.
- Çocukları gösteren pornografi seyretmeyeceğim, yayınlamayacağım, üretmeyeceğim ve paylaşmayacağım. Çocuklara pornografik malzeme göstermeyeceğim.
- Çocuklara ait hiçbir kişisel bilgiyi, görseli kişisel araçlarımda saklamayacağım. Kişisel olarak yaygınlaştıramayacağım.
- Görev aldığım çalışma gerektirmedikçe birlikte çalıştığım çocuklarla ve aileleriyle/bakım verenleriyle sosyal ağlar aracılığıyla iletişim kurmayacağım. Çocuklarla ve aileleriyle profesyonel sınırların dışında birimdeki rolüm/görevim üzerinden bir ilişki geliştirmeyeceğim.
- BİLGİ ÇOÇA Çocuk Güvenliği Politikası ve Davranış Kuralları ile ilgili herhangi bir ihlalde ve ihlal şüphesinde göz yumma, görmezden gelme veya bildirmeme davranışlarında bulunmayacağım.

EK 4: TANIMLAR İÇİN YARARLANILAN KAYNAKLAR

- BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme
- 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu
<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5395.pdf>

- Hayata Destek Derneği
https://www.youtube.com/watch?v=6EC11gik3Y&ab_channel=hayatadestek
- Birleşmiş Milletler Çocuk Fonu (2002), Çocuk Haklarına Dair Sözleşme Uygulama El Kitabı
- Çocuğa Şiddeti Önlüyoruz Ortaklık Ağı Çocuk Koruma Politika Belgesi
<http://www.cocugasiddetionluyoruz.net/storage/app/media/uploaded-files/cocuk-koruma-politika-belgesi1612-1.pdf>
- Çocuklara Kötü Muamelenin Önlenmesi: Bu Konuda Harekete Geçilmesine ve Kanıt Toplanmasına Yönelik bir Kılavuz
https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/43499/9241594365_tur.pdf?sequence=21&isAllowed=y
- Eşitsiz Bir Toplumda Çocukluk
<https://bilgiyay.com/wp-content/uploads/2019/01/eşitsiz-bir-toplumda-çocukluk.pdf>